

In de schooltuin van juf Anita

Tekst en foto's **Hanne Lyssens** Foto Anita **Stefan Jacobs**

Op een paar honderd meter van de drukke Antwerpse ring en het Zuidstation tuiniert juf Anita met haar klasje in het groen. Rond een gerenoveerde woonwagen, omgebouwd tot een praktisch natuurlabo, zoeken de kinderen naar houten takjes. 'Voor een compostvat', vertelt een van hen ietwat verlegen. De Leerexpert, een stedelijke school voor buitengewoon onderwijs voor type 6, 7 en 9, brengt de leerlingen dankzij de schooltuin in contact met de natuur. Anita Exelmans, die naast juf ook een gedreven Velt-vrijwilliger is, vertelt over de positieve ervaringen met haar schooltuinproject én over de valkuilen.

Buiten aan de slag

Terwijl de leerlingen enthousiast de handen uit de mouwen steken, neemt Anita ons mee de moestuin in. Die bestaat uit tweëntwintig houten vierkante-metertuintjes. 'Elk klasje heeft een eigen moestuinvak en de leerlingen mogen kiezen wat we erin planten. Zo wordt het hun eigen projectje.'

Die aanpak lijkt te werken: hier en daar klinkt er wat geroezemoes, maar de kinderen werken gretig verder. 'Amai, juf, dit klasje heeft veel onkruid!' roept iemand. Een andere leerling haalt een borstel om de paadjes van de moestuin te vegen. Hij krijgt een pluim van de juf. 'Ik probeer hen aan te moedigen om zelf initiatief te nemen en om zelf oplossingen te zoeken. We hebben hier bijvoorbeeld een klein slakkenprobleem en de leerlingen willen ze echt niet doden. Daarom hebben ze besloten om keer op keer alle slakken te gaan zoeken en ze in het bos weer vrij te laten. Het zijn goede werkers!' Ze knipoogt naar een van de kinderen. Glunderend werkt hij verder.

Leren met de natuur

Volgens Anita biedt een schooltuin een grote waaier aan mogelijkheden. 'De schooltuin kadert uiteraard goed in het vak Wereldoriëntatie, maar ook leren rekenen gaat perfect in een schooltuin. De logopediste werkt hier bovendien met de kinderen aan hun spreekvaardigheid door moeilijk uitsprekbare woorden zoals 'schuur' te introduceren.'

Wat het leren over de natuur betreft, heeft deze schooltuin een gouden regel. 'Het gaat ons erom dat de leerlingen kennismaken met de groeiprocessen in de natuur. En als er zich dan eens een probleem voordoet, zoals bladluizen op de plantjes of een kleinere oogst, dan is dat juist leerzaam.'

Inspiratie voor activiteiten in de schooltuin halen Anita en haar collega's van het web, maar vaak is het een kwestie van uitproberen. 'Er komt toch heel wat experimenteren aan te pas. Zo heeft juf Noor een moestuinvakje aangelegd voor de blinde en slechtziende leerlingen.

Ze heeft Oost-Indische kers geplant omwille van de geur en de textuur van de plant. De naamplaatjes zijn in braille. Zo kunnen die leerlingen op een tactiele manier contact leggen met de natuur.'

Meer handen maken beter werk

We lopen de serre door tussen de tomatenplanten, een ras dat in september geoogst wordt. 'Ik gebruik de schooltuin om kinderen in contact te brengen met minder evidente zaken. Zo heb ik bij Hugo D'Hooghe – Velt-lid en fervent tomatenweker – een ras gevonden van bruine tomaten met zwarte strepen.'

Bijna alles in de schooltuin is tweedehands en gebeurt zo ecologisch mogelijk. 'Op dit moment bestrijden we de luizen op de bonenplant met zeepsop en dat lijkt goed te werken!' Het werk in de schooltuin valt volgens Anita niet te onderschatten. 'Alle hulp is meer dan welkom, vooral in de zomervakantie want dan is er veel werk en veel oogst. Niet iedereen heeft groene vingers natuurlijk, maar sommigen →

Je ziet
de leerlingen
écht
openbloeien

→ helpen bij het oogsten of het koken met de groenten uit de schooltuin.' Maar betekenen meer helpende handen ook meer kennis? 'Een goede portie expertise is echt wel nodig voor een geslaagde schooltuin. In welke richting leg je een moestuin het best aan? Welke groente zet je waar? Hoe herken je het onkruid tussen je jonge plantjes? Als je die kennis niet hebt, laat je het best begeleiden.'

Een kostbare verrijking

Terwijl we de bessentuin bewonderen, vertelt Anita ons dat het werken en spelen in de schooltuin een ongelooflijk effect heeft op de meeste leerlingen. 'Sommige kinderen gedragen zich als modelleerlingen in de moestuin. De klasleerkracht kan soms moeilijk geloven wat ik hier bereik, hoe gemotiveerd ze zijn.'

En dat biedt zelfs toekomstperspectieven. 'Het tuinieren maakt heel wat leerlingen warm om na het lager onderwijs te gaan studeren in de tuinbouwschool. Daar zijn zelfs plannen om een klas te creëren speciaal voor autistische leerlingen, omdat de vraag ernaar zo groot is.' De leerlingen van De Leerexpert krijgen ook de ruimte om in het bos te spelen en te ravotten. Aan al het bloeiend groen hangt volgens Anita wel een prijskaartje vast. 'Ik zou nog zoveel meer willen rond de schooltuin. Werken met windenergie en regenwaterleidingen bijvoorbeeld. Dat lukt niet zomaar, want het budget van een school is vaak beperkt.'

Of er dan geen subsidies of andere geldschietters te vinden zijn? 'Goh ja, wie zoekt die vindt. Er bestaan hier en daar heus wel wat subsidies. Het is vooral een kwestie van weten. Eigenlijk zou men daarrond veel duidelijker mogen communiceren.'

Tien op tien

Een schooltuin is niet iets om licht overheen te gaan, maar de nodige inzet werpt wel heel wat vruchten af. Veel werkracht, voldoende expertise en een degelijk budget, zijn basisvoorwaarden die van een schooltuin een geslaagd project maken.

Aan enthousiasme is er hier alvast geen gebrek. Het werk van juf Anita en haar collega's loont: de kinderen leren bij in de natuur en genieten met volle teugen.

Het tuinuurtje loopt stilaan op z'n einde. De leerlingen verlaten met tegenzin hun groene werkbiootop, maar niet zonder me nog een prangende vraag te stellen: 'Hoeveel punten krijgen we voor de tuin?' Beslist een tien op tien!

Droom jij ook van een groene school?

Van een levendige speelplaats tot een schoolmoestuin vol lekkers: maak van je school een duurzame plek, samen met Velt. We halen al ons tuinmateriaal uit de kast en gaan aan de slag om de groene dromen van jouw school waar te maken.

Velt zet je graag op weg met:

- **lesmateriaal**
www.schoolmoestuin.be
- **workshops**
www.velt.nu/vorming-onderwijs
- **raad en daad**
scholenwerking@velt.be

Maak van je tuin je eigen ecoparadijs

Stappen naar een ecologische tuin: aanleg en beheer is een praktisch siertuinboek dat je stap voor stap begeleidt bij de aanleg en het beheer van een mooie ecologische tuin waarin het heerlijk spelen, eten, lezen, werken of luieren is. Zelfs wie nog nooit in de tuin heeft gewerkt, kan met dit boek aan de slag. Uiteraard vinden ook gevorderde tuiniers heel wat informatie in dit standaardwerk.

Koop nu je exemplaar!

Velt-ledenprijs: € 31,50 (excl. verz.) – Boekhandelsprijs: € 38,50
ISBN: 9789080662278 – 288 pagina's
Bestel bij je lokale afdeling of via www.velt.nu/publicaties

velt
SAMEN
ECO
ACTIEF